

Grøftegraver Johan Olsen Dybvadstrø, – en glemt hverdagshelt

Roar Aarnes

De største hverdagsheltene og sliterne blir kanskje lagt merke til i sin samtid, - kanskje til og med hedret for sin innsats der og da. Men etter som tiden går, dør minnene om dem hen, - og kun de færreste har hørt om disse. Denne artikkelen trekker frem minnet om en av disse personene; - grøftegraveren Johan O. Dybvadstrø som bidro til fremgangen i jordbruket i Lånke for over 100 år siden.

I Lånkeboka er han omtalt som: *”en hardhaus av de sjeldne, - stor og sterk. Tok opp mange kilometer grøfter i Lånke.”*

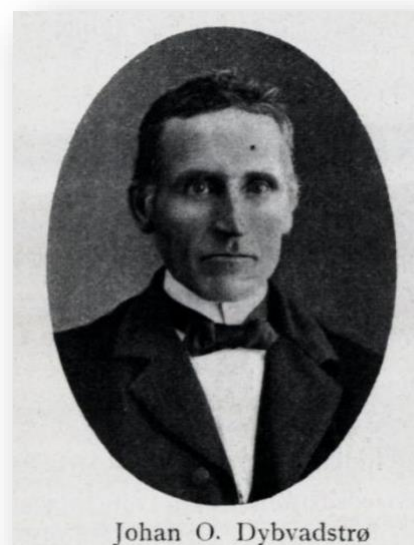
Da han døde i 1939 sto følgende nekrolog i Stjørdalingen:

”Småbruker og jordarbeider Johan Dybvadstrø i Lånke er død i den høye alder av nær 86 år. Det kan sies om denne mann at det er rent utrolig hva man har maktet å utrette i sin tid. Sitt velstelte bruk har han drevet med flid og omhu. Mange mål nytt land har han lagt ut til åker. Men i arbeidet hos andre har han tatt ikke så få tusenmeter med grøft. Han har heller ikke vært ukjent med det som vi kaller skogsarbeid. Men hva det enn var, så var Dybvadstrø en arbeidskar som man skal lete etter maken til. Hans krefter og hans humør var alltid i orden, og arbeidslysten hans kjente ikke grenser. Nu er den strevsomme arbeidsmann borte, og efterlater sig hustru og flere voksne barn.”

Johan Olsen Dybvadstrø ble født på husmannsplassen Dybvadstrøen, - ”Kåinnrøa” i dagligtale, den 14. juni 1853. Foreldrene var Ola Olsen og Sigrid Sivertsdatter Korntrøen. Han var nest yngst i en søskenflokk på 7 jenter og 2 gutter. Eldstemannen, - broren Ola som var 14 år eldre, reiste til Sverige i ung alder, så Johan måtte tidlig ta et tak for å hjelpe foreldrene. I 20-årsalderen var han på Leinstranda i tjeneste i en perioden, men etter at hans far døde i 1878 overtok han husmannsplassen og ansvaret. Fire år senere, - den 19. juli 1884 ble han gift med Mali Haldorsdatter Nykkelmo, født 9. juni 1857, fra Øver Nykkelmoen i Selbu.

Ekteparet fikk 6 barn hvorav 5 vokste opp:

- Sigrid 1886 – 1959, gift med Lornts Hegseth og bosatt i Hegra.
- Hågen 1888 – 1954, gift med Anna Schølberg, skomaker i Hommelvik,
- Oline 1891 -1969, gift med Kristoffer Schem, bosatt i Trondheim
- Sofie Marie 1894 – 1894
- Sofie 1897 - 1981 , gift med Oskar Sletne, overtok gården
- Olaf 1899 - 1975, gift med Charlotte Risvik . Byggmester bosatt i Trondheim

Johan O. Dybvadstrø

I folketellinga fra 1891 er Johan oppført som "husmand med jord", og inntektene kom fra "skogsarbeide, onnearbeid og eget jordbruk". I 1904 fikk han kjøpt husmannsplassen sammen med et stykke skog av Gunnar Olsen på Me-Dyva (183/1). For dett betalte han kr. 1200, og eiendommen fikk navnet Nordre Dybvadstrøen (183/8). Denne eiendommen drev Johan frem til et mønsterbruk.

Han begynte med grøftegraving for bønder rundt om i Lånkebygda fra midten av 1890-tallet. Han var også i Nord-Norge på grøfting i perioder. Han var i Kvæfjord i Troms i en 6-måneders periode, og i to 6-månedersperioder i Brønnøy kommune på Helgelandskysten.

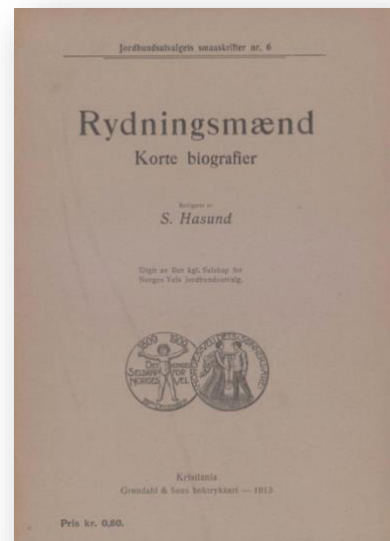
Sommeren 1910 sendte Det kongelige selskap for Norge Vels ut et rundskriv til alle kommuner i Norge hvor de oppfordret disse til å sende inn biografier over gårdbrukere som hadde stått fram som et godt eksempel og derfor fortjente heder og ære for sitt arbeide med å dyrke ny jord. I rundskrivet sto det: "Man mener på denne måte at hedre de virkelige foregangsmenn som således har bidratt til at bygge en bedre fremtid for vårt landbruk og vårt land". To år senere, i 1913, kom disse biografene ut i bokform, redigert av Sigvald Hasund, senere rektor ved Norges landbrukshøgskole på Ås. Her ble to lånkbygger omtalt, - en av disse var Johan Olsen Dybvadstrø, den andre var Peter Thomassen Lilleeidum.

Her er omtalen av Johan Olsen Dybvadstrø i boka "Rydningmænd" fra 1913:

Johan O. Dybvadstrø, småbruker og jordbruksarbeider i Lånke, Nedre Trondhjems amt, er 58 år gammel. Han bor på den tidligere husmandsplads Dybvadstrø som han har kjøpt ved hjelp av lån i Arbeiderbruk- og Boligbanken. Eiendommen er 18 mål stor og kan værdsættes til ca. 4000 kr, og han har på den en gjeld stor 1200 kr. Mannens formue er ca 3500 kr.; nogen arv er der, så vidt vites, ikke tilfalt ham. Sin eiendom har Johan drevet så godt opp at den fortjener at nevnes som et mønsterbruk.

Størst fortjeneste har han dog innlagt sig som grøftegraver; hjembygden Lånke kan vanskelig fuldtakke ham for hans arbeide som sådan. Det har i lang tid været yderst vanskelig at få folk til dette arbeide. Johan Dybvadstrø har her stillet sin tilsyneladende uoppslitelige arbeidskraft til rådighed. For 16 år siden begynte han med grøftearbeidet som han har både lyst og anlæg for. I alle disse år har han dels alene, dels med bistand av andre som han har oppmuntret og fått med sig, været midlet til utførelsen av et næsten kjæmpemessig arbeide som det vanskelig vil kunne oppvises sidestykke til. En stor del av bygdens eiendommer har i større eller mindre grad nytt godt av denne brave manns arbeide, og det er vel begrundet når man tør uttale at jordbrukets fremgang i bygden i det siste fjerdedels århundrede i ikke ringe grad skyldes grøftearbeideren Johan Dybvadstrø.

Når han er så skattet i sin bygd som han er, så har det også sin grund i at han aldri tåler fusk og fanteri. Det er ham magtpåliggende at gjøre solid og pent arbeide, og dette

vet alle som kjenner ham. – Foruten Lånke har han også drevet endel grøftearbeide i nabobygden.

Dette var jo litt av en attest, - og den var opprinnelig et innspill fra jordstyret i Lånke. Det er tydelig at han blir satt pris på av sine sambygdinger når de understreker at hans innsats er kjempemessig og uten sidestykke, at fremgangen i jordbruket i bygda gjennom de siste 25 årene, ene og alene skyltes ham.

I 1922 fikk Johan Dybvadstrø Nord-Trøndelag landbruksselskaps sølvmedalje med diplom, samt kr. 100 i påskjønnelse for sitt jordarbeide. Fire år senere, - i 1926 mottok han Ny Jords diplom for fortjenestefull nydyrking og landbruksdepartementets diplom med premie. I den forbindelse skrev Ny Jord:

Johan O. Dybvadstrø er født på Dybvadstrø i Lånke. Hans far var husmann. I 1905 kjøpte han sin fars plass. På denne kunde da ikke fødes en ku, men han har dyrket og grøftet jorden så han nu har tre kør og enda har han tilovers. Som grøftegraver og jordarbeider har han arbeidet nesten hele sin tid og om vinteren som skogsarbeider. I Lånke har han utført største delen av grøftingen på ca 60 forskjellige eiendommer, likesom han har vært i nabobygdene og grøftet. Han har ialt optatt og gjort ferdig 73.000 meter almindelig lukkede grøfter og flere tusen meter vannledningsgrøfter, foruten åpne grøfter og kjellergrøfter. For militæretaten har han utført ca. 1500 meter åpne avløpskanaler. Dessuten har han arbeidet med nydyrking, - foruten her i Lånke, også 6 måneder i Kvæfjord og i 2 år, 6 måneder årlig i Brønnøy. Han har bestandig utført solid og velgjort arbeide enten han har hatt akkord eller dagarbeide. Det har vært like så viktig for ham at arbeidet blir godt utført, som for den der får arbeidet gjort.”

Ny Jord var et selskap som ble etablert i 1908 og som opprinnelig hadde som formål å redusere utvandringa fra landet, men som etter hvert ble et selskap som arbeidet mest for bureising og dyrking av nytt land. De stimulerte til nydyrking og delte ut premier og senere ga de også tilskudd til bureisere.

Da Johan Dybvadstrø fylte 80 år i 1933 sto følgende notis i Stjørdalens Blad og i avisa Nidaros:

”Småbruker Johan O. Dybvadstrø, Lånke, fyller 80 år den 14. juni. Johan Dybvadstrø har satt merker efter sig i jordbruket. Kunde man telle alle grøftemeter han har tatt opp, alle vedfavner han har hugget og alle mål nyland som han har ryddet, så blev det et imponerende tall. Bruket som han eier, kjøpte han i 1904; før var det en husmannsplass. Enskjønt han en stor del av sin tid har vært borte på arbeide, har han også vunnet å sette sin jord i slik stand at han nu avler mer enn de fleste på samme mål. Han har hatt god helse og iherdig arbeidslyst, og hvis dagen ikke har strukket til, har han også benyttet natten. Han er blitt en velholden mann som uten bekymring kan se de kommende dager imøte. For et par år siden overlot han bruket til en av sine døtre og hennes mann.”

Han overlot gården til svigersønnen Oskar Sletne i oktober 1930.

Johan Olsen Dybvadstrø døde 7. mars 1939, nesten 86 år gammel. Kona Mali , døde året etter , - i 1940.

Ingen tvil om at har vi her med en virkelig bauta å gjøre. Vi må huske at dette var lenge før gravemaskinenes og anleggsmaskinenes tid, - grøftegraving var hardt manuelt arbeide. Den fysiske innsatsen som Johan Dybvadstrø gjorde for sine sambygdinger for over 100 år siden, er det ikke mange som kan måle seg med. Ikke rart han ble omtalt som "*en hardhaus av de sjeldne, - stor og sterk.*" Men han var mer enn det, - Stjørdalens Blads omtalte av ham i 1933 er like utfyllende: "*en arbeidets adelsmann*".